

The Black Panthers: Vanguard of the Revolution.

Το να μιλήσουμε για τους Μαύρους Πάνθηρες, ή καλύτερα το 'Κόμμα Μαύρων Πανθήρων για την Αυτοάμυνα', στο εδώ και στο σήμερα μας προκαλεί μια αμηχανία. Η απόσταση είναι τεράστια και δεν αναφερόμαστε μόνο στον Ατλαντικό ωκεανό, τις πάνω από τέσσερις δεκαετίες που μας χωρίζουν και ότι πολιτικά και πολιτισμικά είμαστε τελείως διαφορετικά υποκείμενα. Οι ίδιοι οι Μαύροι Πάνθηρες ήταν ένα ανομοιογενές φαινόμενο. Με γραφεία σε 68 πόλεις και διαφορετικές πολιτικές τάσεις στο εσωτερικό τους καθώς και διαφορετικές αποτιμήσεις από τα πρώην μέλη τους, το να πει κανείς «τι ήταν», μοιάζει πολύ φιλόδοξο.

Από την άλλη, ίσως δεν χρειάζεται να απαντήσει κάποια σε αυτό το ερώτημα για να μιλήσει. Οι Πάνθηρες ήδη από τα πρώτα χρόνια της δράσης τους έγιναν σύμβολο για τον αγώνα ενάντια στον ρατσισμό αλλά και παράδειγμα οργάνωσης για κάθε είδους μειονότητες και οργανώσεις που με το όνομα 'Μαύροι Πάνθηρες' φτιάχτηκαν έπειτα στη Νέα Ζηλανδία, το Ισραήλ, την Αγγλία, την Ινδία και αλλού.

Το ντοκιμαντέρ το ίδιο δίνει έμφαση στην κρατική καταστολή εναντίον των Πανθήρων στα πλαίσια του COINTELPRO. Το 'Counter-Intelligence Program' ήταν μια εκστρατεία του FBI ενάντια στις ριζοσπαστικές οργανώσεις της εποχής. Η κτηνώδης βία συνδυάστηκε με την στρατηγική εκμετάλλευση των εσωτερικών αντιπαραθέσεων της οργάνωσης και τα αποτελέσματα ήταν συντριπτικά υπέρ του αμερικάνικου κράτους. Ενδεικτικό είναι πως ακόμη και σήμερα δεκάδες Πάνθηρες παραμένουν στις φυλακές ή εξόριστοι ενώ σε αντίστοιχες περιπτώσεις καταστολής λευκών ένοπλων οργανώσεων, όπως οι Weathermen, δεν επιστρατεύτηκαν τέτοιες ποινές αλλά ούτε και μέθοδοι καταστολής (δολοφονίες κ.τ.λ.). Αυτό έχει να κάνει, βέβαια, με την ιδιαιτερότητα και του ίδιου του αμερικάνικου ρατσισμού απέναντι στον μαύρο πληθυσμό, το γεγονός πως η κρατική συμπεριφορά απέναντί του υπήρξε όχι μόνο καταπιεστική, απέναντι σε μια μειονότητα, αλλά σχεδόν αποικιοκρατική... Η ιδιαιτερότητα των συνθηκών ζωής των μαύρων για εκατοντάδες χρόνια στις Η.Π.Α. υπήρξε (και με έναν τρόπο υπάρχει ακόμα) αυτή της ταύτισης τους ως των κυρίως αποκλεισμένων και καταπιεσμένων ταυτόχρονα σε 'φυλετική' και ταξική βάση, παράγοντες που τους διατηρούσαν συνεχώς στον πάτο των φτωχών, στον 'εφεδρικό στρατό' των ανέργων, με σοβαρά προβλήματα στέγασης, στο στόχαστρο της αστυνομικής βίας και, φυσικά, έκθετους στην κοινωνική βία των λευκών και κάθε είδους θεσμικό ρατσισμό. Θιγόντας τέτοια ζητήματα, το ντοκιμαντέρ θίγει ένα ζήτημα συστατικό της εικόνας των Μαύρων Πανθήρων, την ένοπλη αντι-βία. Οι Πάνθηρες βάζοντας κεντρικά το σύνθημα και την πράξη της αυτοάμυνας απέναντι στον αστυνομικό και τον λαϊκό ρατσισμό κάθε άλλο παρά πρωτοτυπούσαν στο πλαίσιο της εποχής αλλά και στην ιστορία του μαύρου κινήματος. Ταυτόχρονα αυτό που φαίνεται, όμως, είναι ότι στο ζήτημα του εξοπλισμού της οργάνωσης, οι Πάνθηρες δεν είχαν υιοθετήσει κάποια μακρόπνοη στρατηγική ή ανάλυση αλλά (αυτο)παγιδεύτηκαν σε αντιλήψεις που κατά βάση υποτιμούσαν τον αντίπαλό τους, το αμερικάνικο κράτος.

Επιπλέον, από εσωτερική σκοπιά θίγεται κριτικά η διάδοση του προτύπου της εικόνας ενός 'ένοπλου μαύρου σωματώδη τύπου', η οποία λειτουργήσε σαν προβληματική (αυτο)εικόνα του ίδιου του κινήματος. Ο τελευταίος ειδικό προβληματισμός τίθεται από μέλη της οργάνωσης, εν είδει κριτικής μιας υπερ-αρρενωπής εικόνας που είχε προβληθεί στους Πάνθηρες και τους είχε απομακρύνει από το να αφορούν και να αναφέρονται σε "απλώς" «μαύρους άντρες και μαύρες γυναίκες». Αυτή η κριτική δεν εξαντλεί το ζήτημα του σεξισμού και της αντισεξιστικής κριτικής στο Κόμμα καθώς όπως ξέρουμε από κείμενα πρώην μελών του όπως η Elaine Brown, η

Kathleen Cleaver, η Assata Shakur και άλλων, η πατριαρχική βία και υποτίμηση αλλά και η αντίσταση σε αυτήν ήταν κάτι που διέτρεχε την συλλογική ζωή των Πανθήρων. Μια θετική διάσταση του ντοκιμαντέρ, μάλιστα, από αυτή την πλευρά λειτουργεί απομυθοποιητικά και για τη διάδοση της εικόνας των Μαύρων Πανθήρων στο ελληνικό περιβάλλον. Απέναντι στη μονοπώληση της μεταφερόμενης εικόνας του μαύρου

μυώδη ένοπλου Πάνθηρα, μαθαίνουμε πως πάνω από το 60% των μελών της οργάνωσης ήταν γυναίκες. Επιπλέον, απομυθοποίηση μάλλον θα πρέπει να συνιστά και το ότι, ανεξαρτήτως βέβαια του ζητήματος της συλλογικής αντι-βίας, η οργανωτική δομή των Μαύρων Πανθήρων δεν μπορούσε απλά να προσπεράσει τα κλασικά προβλήματα της οργάνωσης (π.χ. ιεραρχία) που θα είχε εκείνη την εποχή ένα κόμμα μαρξολενινιστικού θεωρητικού προσανατολισμού, δίνοντας ίσως τροφή για σκέψη για τους τρόπους που εμείς οργανωνόμαστε στο εδώ και τώρα, συζητώντας κριτικά παρελθοντικές μορφές οργάνωσης σε άλλους τόπους και χρόνους. Αυτό είναι και το νόημα μιας τέτοιας προβολής. Ίσως όλα τα παραπάνω κι ακόμα περισσότερα δώσουν αφορμές για περαιτέρω συζητήσεις και σκέψεις πάνω στη δικιά μας πολιτικοποίηση και τις δικές μας δομές.

Από την άλλη, το ντοκιμαντέρ του Stanley Nelson το είδαμε και το δείχνουμε και με κάποια επιφυλακτικότητα. Για να το πούμε απλά, μας φάνηκε ότι περισσεύουν τα περί του λάφισαϊλ των Πανθήρων και ότι λείπουν η ιστορικότητα και το κινηματικό βλέμμα, όπως ίσως εξάλλου γίνεται με κάθε παραγωγή που δεν απορρέει από μια συλλογική δουλειά. Η ιστορικότητα λείπει με την έννοια ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτερες αναφορές στο βαρύ ιστορικό του αμερικάνικου ρατσισμού κατά των μαύρων στις Η.Π.Α. αλλά και μια σειρά άγριων δολοφονιών που προηγήθηκαν εις βάρος μαύρων αντι-ρατσιστών, ή ακόμη-ακόμη και στον μεγάλο αριθμό εξεγέρσεων σε μαύρες κοινότητες ανά τις Πολιτείες. Πολλά από αυτά τα θέματα αξίζει, βέβαια, να συζητηθούν μέσα στο δικό τους πλαίσιο και υπό την οπτική ότι είναι θέματα που έχουν απασχολήσει τους αντιφασίστες και αντιρατσιστές και των δύο πλευρών του Ατλαντικού. Με αυτή την έννοια, είναι γι' αυτό το λόγο που μας αφορά στο εδώ και τώρα η ιστορία των Μαύρων Πανθήρων: συσπείρωσε μια κοινότητα που έβαλε το δικό της κομμάτι του παζλ στην ιστορία αυτών που στριμώχτηκαν από τον κοινωνικό ρατσισμό και τις κρατικές πολιτικές και οργανώθηκε απέναντί τους.

